

WIELEŃ

Urząd Miasta i Gminy
64-730 Wieleń
ul. Kościuszki 34
tel.: (0-67) 256 11 70
fax (0-67) 256 10 21

Burmistrz: Piotr Waśko

Ludność: 13 385

Gmina, położona w zachodniej części powiatu czarnkowsko-trzcianeckiego na obszarze Puszczy Noteckiej. Należy do największych w województwie wielkopolskim. Ma 428 km², w tym lasy zajmują 70 proc. Wieleń oddalony jest od Poznania o 90 km, a od granicy polsko-niemieckiej dzieli go 170 km.

Najważniejsze problemy zgłaszane przez gminę:

1. Wysoki poziom bezrobocia.
2. Brak szkoły średniej.
3. Niski budżet gminy.
4. nierozwiązane problemy gospodarki wodno-ściekowej.
5. Uciążliwe ciepłownictwo węglowe.

Do konkursu „Gmina jakich mało” Wieleń zgłosił kilka programów, dotyczących oświaty, kultury i turystyki: „Edukacja teatralna wsi – Wędrówki Doliną Noteci”, „Gminny zegar doskonalenia nauczycieli”, „Pilotażowy program agroturystyczny – Dolina Dzierżązna”, „Rewitalizacja terenów powyrobiskowych, eksponująca wartości historyczne i kulturowe”.

Do finału konkursu komisja wytypowała „Wędrówki Doliną Noteci” i nagrodziła tytułem „Gminy jakich mało”. Jednak nie bez znaczenia dla werdyktu był związek tego programu z pozostałymi. Głównym zadaniem wszystkich programów jest bowiem aktywizacja lokalnej społeczności.

Programy na integrację

Gmina Wielen powstała z połączenia obszarów leżących na terenach dawnych powiatów czarnkowskiego i trzcianeckiego. Zadawnione konflikty dwóch miast powtórnie uwidoczniły się w czasie obecnej reformy powiatowej. Lokalną specyfikę determinują również inne podziały, znacznie starsze. Do drugiej wojny światowej Notecią przebiegała granica polsko-niemiecka. Po wojnie przybyli repatrianci ze Wschodu. Przesiedlane rodziny z poszczególnych miejscowości osadzano w odrębnych wsiach. Gminę zamieszkuje też ludność sięgająca etnicznymi korzeniami holenderskich osadników i dawnych Mazurów. Poza tym współcześnie uwidoczniły się różnice pomiędzy północną, „pegeerowską” częścią gminy, a południową – gdzie dominowały gospodarstwa indywidualne. Integracja społeczności nie jest więc łatwym procesem.

Wielen szczyli się tym, że działania podejmowane w gminie bazują na konkretnych programach. Rozwiązywanie problemów polega na opracowaniu koncepcji, udokumentowaniu założeń i celów do osiągnięcia oraz na wdrożeniu, którego efekty są skrupulatnie podsumowane i opisane. Przy tym każdy powstający program nawiązuje do innych, staje się ich uzupełnieniem.

Takie podejście do zarządzania jest więc w przypadku Wieleńia nie tylko uzasadnione, ale też sprawdzone. Zwłaszcza spójne programy oświatowo-kulturalne okazują się doskonałą receptą na budowanie więzi społecznych oraz aktywizowanie środowisk i ich liderów, na koncentrowanie wysiłków w tworzeniu wizji przyszłości i w dążeniu do jej realizacji.

Teatralne święto wsi

“Edukacja teatralna wsi – Wędrówki Doliną Noteci” jest programem autorskim **Katarzyny Waśko** – dyrektorki Miejsko-Gminnego Ośrodka Kultury w Wieleniu oraz **Krystyny Heppner** – sekretarza gminy Wielen. Teatralne wędrówki rozpoczęły się w 1996 roku. Finansowane są ze środków gminy. Do budżetu „Wędrówek teatralnych” na 2000 rok udało się pozyskać dotację z Fundacji Batorego.

– Idea programu była potrzeba dotarcia ze spektaklami do tych wsi i osad, których mieszkańcy nigdy nie mieli styczności z teatrem. Chcieliśmy ich przekonać, że oddalenie od miejskich centrów nie czyni ich pośledniejszymi – mówi Katarzyna Waśko.

Wędrówki teatralne odbywają się w pierwszym tygodniu sierpnia. W tym czasie trwają Dni Gminy Wielen.

Trasę teatralnych wędrówek konsultuje się z mieszkańcami wsi, bowiem konieczne jest ich zaangażowanie w przygotowania do przyjęcia artystów:

zorganizowanie miejsca spektaklu w świetlicy, szkole bądź na otwartej przestrzeni, plakatowanie, urządzenie wieczornej biesiady czy ogniska dla aktorów i widzów przedstawienia.

Trasa pierwszej teatralnej wędrówki objęła: Nowe Dwory, Kuźniczkę, Dzierżążno Małe, Dzierżążno Wielkie, Rosko, Gulcz i Wielen. Występowały wówczas grupy teatralne z Bydgoszczy i Piły oraz ukraiński zespół „Biały Klaun”, a imprezy ubarwiały miejscowe kapele.

W następnych latach trasy wędrówek modyfikowano, włączając kolejne zgłaszające się wsie: Wrzeszczynę, Dębogórę, Gieczynek, Miały. Widzowie podziwiali między innymi spektakl „Spowiedź w drewnie” Teatru „Stacja Szamocin”, „Zielsko” Teatru Wirtualnego z Piły.

– Z roku na rok przybywa widzów. Soltysi zabiegają o przyjęcie wsi do wędrówki oraz konkurują między sobą, przygotowując coraz wymyślniejsze transparenty, proporce i afisze. A jak wiele zależy od aktywności w organizacji wędrówki, przekonali się soltysi po wynikach ostatnich wyborów. W organizację imprezy włączają się szkoły oraz panie z Kół Gospodyń Wiejskich. Na spektakle przychodzą całe rodziny, od wiekowych nestorów po matki z maluchami w wózkach. Jeden z naszych najstarszych mieszkańców powtarza, że będzie dopóty żył, dopóki do wsi będzie przychodził teatr. Inny z kolei na te spotkania specjalnie farbuję siwe włosy na kasztan, wkłada odświętny garnitur i przypina medale – opowiada Katarzyna Waśko.

Społeczności wiejskie są specyficzną odbiorcą sztuki: bardziej wyczulonym na słowa i treści przekazywane w widowiskach. Stawiają przed profesjonalnymi aktorami znacznie wyższe wymagania. Przekonał się o tym **Marcin Bortkiewicz** – nagrodzony na Przeglądzie Teatrów Jednego Aktora za monodram „Noc Walpurgi”, napisany na podstawie „Czarodziejskiej Góry” Tomasza Manna. Młody aktor odtwarzający monodram musiał się zmierzyć z publicznością w Nowych Dworach, która nie rozumiejąc wypowiedzianych przez niego kwestii reagowała czasem mało przychylnymi komentarzami. By dotrzeć do widowni, musiał zaimprovizować dialog z widzami. Dopiero wówczas zechcieli go słuchać. Marcin Bortkiewicz na pewno zdobył nowe doświadczenie aktorskie, uzmysławiające jak inne są wymagania i oczekiwania wiejskiej publiczności.

Dzieci na scenie

Zimą 2000 roku program edukacji teatralnej wsi rozbudowano o dodatkowy blok skierowany do najmłodszych. Decyzję podyktowała wdrażana reforma oświaty, kładąca nacisk na kształtowanie osobowości i umiejętności dzieci. Uznano więc, że wychowywanie poprzez sztukę może być istotnym elementem procesu dydaktycznego, wyrównującego szanse wiejskiego ucznia.

Termin dziecięcych „Wędrówek Doliną Noteci” wyznaczono na pierwszy tydzień ferii zimowych. Obowiązuje podobny schemat, czyli przemarsz z zabawą od wsi do wsi. Jedno teatralne spotkanie obejmuje: 20-minutowy spektakl; półgodzinne warsztaty dla dzieci łączące naukę aktorstwa, muzyki i tańca; biesiadowanie wraz z dorosłymi.

W debiucie dziecięcych wędrówek wiodąca rola przypadła zespołowi „Nadnoteckie Skrzaty” z Miejsko-Gminnego Ośrodka Kultury w Wieleniu. Nastoletni aktorzy występowali z edukacyjnym spektaklem „Figluj z nami krześlakami” skierowanym do najmłodszych, a którego tekst i piosenki utrwały znajomość liczebników porządkowych, kolorów oraz nazw pór roku. Zespół prezentował również inscenizację „Ptasiego radia” według wiersza Juliana Tuwima i „Odchmurzanie” oparte na wierszu Joanny Kulmowej. W zabawie uczestniczyły dzieci ze wsi: Dębogóra, Rosko, Miały, Kuźniczka, Nowe Dwory, Zielonowo i Dzierżąno Wielkie. Na tę okazję uczniowie szkoły podstawowej w Dzierżąnie Wielkim przygotowali jasełka. Również przedszkolaki z Zielonowa wystąpiły z własnym jasełkowym spektaklem. Z kolei dorośli uczestnicy imprezy zadbali o poczęstunek przy muzyce kapel i opowieściach gawędziarzy.

Szczególnie sympatycznie dzieci będą wspominały wizytę w Dębogórze, w gospodarstwie agroturystycznym **Marii i Andrzeja Heinów**. Specjalnie dla nich przygotowano bowiem wiele atrakcji, w tym kulig i ognisko z pieczeniem kiełbasy.

Wczasy z grzybobraniem

Maria i Andrzej Heinowie przeprowadzili się do Dębogóry z Poznania. Popeegetowskie nieruchomości, kupione od Agencji Własności Rolnej Skarbu Państwa, adaptują na agroturystyczny pensjonat. Odremontowali już dworek, kupili konie, przygotowali stajnie i wybiegi. W ubiegłym roku uczestniczyli w berlińskich targach Grune Woche, prezentując się na wspólnym stoisku z Pilskim i Gorzowskim Stowarzyszeniem Gospodarstw Agroturystycznych. Mieli też okazję przeprowadzić w targowej rozgłośni konkurs wiedzy o Polsce.

– *Okoliczni mieszkańcy przyglądali się poczynaniom państwa Heinów. Chcieliśmy ich przekonać, że oni również mogą wygospodarować pokoje gościnne i na ich wynajmie zarabiać, dlatego przygotowaliśmy w ubiegłym roku pilotaż „Programu agroturystycznego – Dolina Dzierżąna”* – mówi wiceburmistrz **Maciej Otworowski**.

Obecnie w programie bierze udział pięć rodzin ze wsi Dzierżąno Małe i Dzierżąno Wielkie. W latach 2001-2002 planowane jest przyjęcie chętnych rodzin ze wsi: Dębogóra, Jaryń, Kocień Wielki, Kuźniczki.

Gmina Wielen podpisała umowę z pilskim oddziałem AWRSP dotyczącą

dofinansowania remontów i adaptacji obiektów. Samorząd gminy współpracuje z Powiatowym Urzędem Pracy, który również finansowo wspiera bezrobotnych uczestników programu. Szkolenia merytoryczne prowadzi Ośrodek Doradztwa Rolniczego.

Walory wypoczynku w Puszczy Noteckiej oraz atrakcje działających już gospodarstw agroturystycznych promują wydawane przez gminę foldery. W ofercie Wielenia akcentowane są między innymi „Wędrówki Teatralne Dolina Noteci”. Inną atrakcją przygotowaną dla turystów są uroczystości wręczenia certyfikatu „Honorowego Mazura Wielenieckiego”. Jak mówi legenda, Mazurów sprowadził do Wielenia na przełomie wieków XVII i XVIII książę Sapieha. Dziś każdy kto zamieszkał w gminie lub stał się jej stałym bywalcem oraz miłośnikiem wypoczynku w Puszczy Noteckiej, tytułowany jest Mazurem. Ten sposób honorowania gości integruje ich z lokalną społecznością, a obu stronom umożliwia pokonywanie zadawnionych nieufności

Uczeń i jego nauczyciel

Zrozumienie rzeczywistości oraz zdolność odnajdywania się w zmiennych sytuacjach są celami postawionymi w programach oświatowych realizowanych w wieleńskich placówkach szkolnych. Ich opracowanie poprzedziło poszukiwanie odpowiedzi na pytanie: Jakiego ucznia chcemy? Odpowiedź na nie stała się misją wieleńskiej oświaty: absolwent wyposażony w wiedzę i umiejętności, mający poczucie własnej wartości, zdolny do adaptacji oraz aktywnie uczestniczący w dynamicznie zmieniającym się otoczeniu, żyjący w harmonii z ludźmi i przyrodą.

Każda szkoła tę misję realizuje poprzez własne autorskie programy. Na przykład szkoła podstawowa w Dzierżąnie Wielkim w poszczególnych blokach zajęć eksponuje zagadnienia ekologii, za co została wyróżniona przez Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej na poznańskich targach POLEKO. Z kolei szkoła w Miałach reaktywowała drużynę harcerską, która współpracuje między innymi z Towarzystwem Pamięci Powstania Wielkopolskiego w Poznaniu i z miejscową Ochotniczą Strażą Pożarną. Harcerze zdobywają takie sprawności, jak: historyk, strażak, sportowiec. Do tradycji, historii i wartości kulturowych odwołuje się program realizowany w szkole w Gólczy. Nawiązała ona kontakty z podobnymi placówkami w Stanach Zjednoczonych oraz z tamtejszą Polonią. Dzieci uczą się angielskiego i niemieckiego. Do wartości rodzinnych i patriotycznych nawiązuje program szkoły w Wieleniu.

– *Mamy doskonałą kadrę dyrektorów. Uczestniczyli oni w kursach z zakresu organizacji i zarządzania oraz reformy oświaty. Dlatego mogliśmy się swoimi doświadczeniami podzielić z innymi gminami. Zostaliśmy zaproszeni do*

gminy Buczkowice na Śląsku, na konferencję dla nauczycieli województw śląskiego, wielkopolskiego i małopolskiego, gdzie prezentowaliśmy nasze programy i osiągnięcia. Byliśmy zaproszeni przez Centralny Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli do przeprowadzenia zajęć w szkoleniu pierwszej w Polsce grupy edukatorów samorządowych – mówi Piotr Waško, burmistrz Miasta i Gminy Wielen.

Podnoszeniu kwalifikacji kadry pedagogów służy program „Gminny zegar doskonalenia nauczycieli”. Nazwa programu nawiązuje do rocznego cyklu kursów i seminariów. Ich organizację koordynuje Samorządowa Administracja Oświatowa. System doszkalania powiązany jest z rytmem pracy szkół, a zakres tematyczny kursów dostosowywany jest na bieżąco do pojawiających się problemów dydaktycznych. Kursy przygotowywane są we współpracy z Uniwersytetem Adama Mickiewicza w Poznaniu oraz z Wojewódzkim Ośrodkiem Metodycznym. Finansowane są ze środków subwencji oświatowej, z budżetu gminy oraz z pozyskiwanych dotacji i grantów.

– Aby wyrównać szanse i podnieść poziom kształcenia dzieci niezbędna jest dobrze wykształcona, twórcza i zaangażowana kadra pedagogiczna. Program „Gminnego zegara” stanowi ciekawe, kompleksowe rozwiązanie zadania własnego gminy. Jego wdrożenie przyczyni się do poprawienia jakości kształcenia, a w efekcie podniesie poziom wykształcenia dzieci – podkreśla Rafał Sroka, dyrektor Samorządowej Administracji Oświatowej.

Gminne centrum

Instytucją spajającą działania programów jest Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury, zlokalizowany w odremontowanym budynku Strzelnicy Bractwa Kurkowego. Znajduje się tam sala służąca spotkaniom, konferencjom i uroczystym występom. Jej muzealny wystrój nawiązuje do dziejów Wielenia i jego rodów. Dlatego w tym pomieszczeniu szkoły organizują lekcje historii. Wokół obiektu odrestaurowano zabytkowy park.

Remont historycznego kompleksu był pierwszym etapem planowanej rewitalizacji. Kolejnym będzie zagospodarowanie przyległych terenów wyrobiska zwirowego. W istniejącej niecce powstanie zbiornik wodny pełniący funkcje zarówno przeciwpożarową dla przyległych lasów, jak również miejskiego kąpieliska. Wokół zbiornika powstaną miejsca wypoczynku i rekreacji.

W przyszłości połączenie Strzelnicy, parku i zalewu stworzy gminne centrum kulturalno-edukacyjno-rekreacyjne, świadczące kompleksowe usługi mieszkańcom oraz turystom.

Certyfikat

Dążenie do perfekcji i doskonałej jakości w zarządzaniu gminą, w rozwiązywaniu jej problemów oraz świadczeniu usług lokalnej społeczności jest dla samorządu Wielenia nadrzędnym zadaniem. Dowodem tego jest wdrożony w Urzędzie Miasta i Gminy system zarządzania jakością ISO 9000. Zarówno inwestor zewnętrzny, jak i mieszkaniec jest obsługiwany przez fachowo przygotowaną kadrę w skomputeryzowanej recepcji Urzędu Miasta i Gminy.

System zarządzania wdrażano przy współpracy z UMBRELLA PROJEKT. Hasłami przewodnimi wprowadzanych zmian były: „Klient profesjonalnie obsługiwany w przyjaznym urzędzie” oraz „Jakość siłą napędową Urzędu Miasta i Gminy w Wieleniu”.